

**RAPORT PRIVIND SITUAȚIA OBSERVATĂ DE
CLINICA JURIDICĂ MOBILĂ LA
SPITALUL JUDEȚEAN DE URGENȚĂ Drobeta Turnu Severin
SECȚIA PSIHIATRIE CRONICI (ADULȚI) – GURA VĂII**

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE, 2017

Raport realizat în cadrul proiectului „SOS: ONG-urile din România, împreună pentru drepturile persoanelor cu dizabilități mintale închise în instituții” implementat de Centrul de Resurse Juridice și co-finanțat printr-un grant din partea Elveției prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă.

Acest raport nu reflectă neapărat poziția oficială a guvernului elvețian. Responsabilitatea pentru conținutul acestuia este asumată în întregime de Centrul de Resurse Juridice.

Centrul de Resurse Juridice

Str. Arcului nr.19, sect.2, București

P: 021.212.06.90, F: 021.212.05.19

E: office@crj.ro

Spitalul Județean de Urgență Drobeta Turnu Severin

Secția psihiatrie cronici (adulți) – Gura Văii

Data:	08 MARTIE 2017 și 14 MARTIE 2017 (revenire)
Durata:	14:00 – 17:00 și 11:00 – 15:00
Experți:	MITAR Clara – avocat, FRĂȚILĂ Mugur - psiholog; Georgiana Pascu - manager program, Cezara Prepelită, jurist – asistent program, Vadim Chiriac - avocat
Adresa:	STR. JIDOȘTIȚEI NR. 2, GURA VĂII, JUDEȚUL MEHEDINȚI
Tip:	SECȚIE EXTERIOARĂ în cadrul Spitalului Județean de Urgență Drobeta Turnu Severin
Specific:	PSIHIATRIE CRONICI ADULȚI
Capacitate:	50 de locuri/50 de pacienți internați la data vizitei de monitorizare
Interviuri	
Personal:	VLĂDOIU Aneta (medic primar medicină de familie), BALACI Iulia Alina (medic primar – sef secție psihiatrie), MOESCU D. Ileana-Daniela (asistent medical șef), NICOLĂESCU Constantin Claudiu (medic specialist psihiatrie), PLĂNICEANU Gulei Lenuța (asistent medical), BRĂȚIA Octavian (asistent medical)

CONTEXT:

Prima vizită a echipei a avut loc în data de 8 martie 2017. Vizita de revenire a fost organizată în data de 14 martie ca urmare a situațiilor grave de încălcare a drepturilor omului, semnalate de echipa care a luat contact cu pacienții în data de 8 martie 2017.

Dacă la prima vizită accesul în incintă s-a realizat fără probleme, la vizita din 14 martie accesul echipei nu a mai fost permis până când o echipă formată din șefa de secție, asistent medical și asistent social au sosit în secția exterioară de psihiatrie din Gura Văii.

Secția este amplasată într-o zonă limitrofă a comunei Gura Văii, lângă o clădire rămasă în paragină, înconjurată de gunoaie. Secția este împrejmuită de un gard înalt metalic iar paza este asigurată de o firmă privată de pază. Clădirea este compusă din parter, două etaje și un pod. Saloanele și băile se află într-o stare accentuată de degradare. În curte se aflau depozitate mai multe paturi din metal, fără spații de recreere sau de ocupare a timpului liber pentru pacienți. Temperatura în interiorul saloanelor era scăzută chiar dacă afară se înregistrau 14 grade C. Cei mai mulți pacienți erau în paturi îmbrăcați și acoperiți cu păaturi. Cinci pacienți priveau o emisiune la un televizor montat sus pe un perete. Camera intitulată club era dotată cu câteva scaune de plastic și televizorul montat într-o cutie de lemn sus pe un perete.

Nu au putut fi furnizate informații despre accesul la servicii de suport pentru dezvoltarea abilităților de viață de independentă, ergoterapie sau terapie ocupațională, numărul celor care au nevoie de reprezentare legală.

În câteva rânduri, personalul medical de specialitate a repetat echipei că pacienții pentru care CRJ solicită locuințe protejate și acces la servicii pentru o viață independentă sunt de fapt persoane cu “retard mental” , motiv pentru care este indicat ca acestea să rămână internate în spital pe toată perioada vieții lor. De altfel, conform declarațiilor angajaților , pe cei mai mulți dintre pacienți îi cunosc de la vârsta de 3 ani, când erau instituționalizați în orfelinatul din Vânjuleț. Au mai fost prezentate adrese trimise în anii 2014 și 2015 de asistenta socială a Spitalului Județean de Urgență din Drobeta Turnu Severin către Direcția Generală de Asistență Socială Mehedinți (DGASPC) și către primăriile din județ, prin care se solicitau anchete sociale sau intervenția DGASPC pentru decongestionarea secției și eliberarea unor locuri. Nu au fost prezentate documente prin care să se solicite DGASPC Mehedinți intervenția de urgență pentru asigurarea accesului la locuințe protejate și servicii adecvate în comunitate.

CRJ atrage atenția că instituționalizarea pe motiv de lipsă de locuri în servicii specializate în comunitate constituie privare ilegală de libertate și implicit o gravă încălcare a drepturilor omului, așa cum sunt acestea menționate și în Convenția pentru respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități. Lipsa de reprezentare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și cu probleme de sănătate mintală este de asemenea o chestiune care restricționează accesul la justiție al persoanelor cu dizabilități închise în această secție.

CRJ a solicitat șefei secției de psihiatrie să permită accesul echipei Clinicii Juridice Mobile pentru reprezentare în fața autorităților competente să asigure accesul la servicii adecvate în comunitate. Serviciile de suport destinate persoanelor cu dizabilități intelectuale și cu probleme de sănătate mintală presupun implicit atât accesul la viața în comunitate, dezvoltare personală și viață demnă, cât și furnizarea terapierilor psihiatrice adecvate. Solicităm conducerii spitalului județean, a DGASPC Mehedinți și a Consiliului Județean Mehedinți, intervenția de urgență pentru asigurarea serviciilor în comunitate așa cum sunt acestea prevăzute în tratatele internaționale la care România este parte.

Principale încălcări observate:

1. IZOLARE ȘI CONTENȚIONARE. INTERNARE NEVOLUNTARĂ. INTERVENȚIA ÎN SITUAȚII DE CRIZĂ

- 1.1 **Nu există cameră de izolare/contenționare.** Personalul declară că nu practică metoda contenționării fizice.
- 1.2 Exprimăm suspiciunea rezonabilă cu privire la utilizarea contenționării chimice prin abuz de medicație psihotropă. Asistenta medicală a declarat că, în cazul în care manifestă un comportament agitat, pacienții primesc o fiolă de Diazepam și o fiolă de Haloperidol de 3 ori pe zi, astfel că nu mai este nevoie de contenționarea fizică.

2. DECESE

- 2.1 Potrivit personalului, în anul 2015 au decedat 3 pacienți, iar în anul 2016 un pacient. Nu există o evidență separată a deceselor, nu ni s-au putut furniza informații cu privire la

datele pacienților și cauzele deceselor. Toate fișele pacienților decedați sunt arhivate la Spitalul de Psihiatrie Mehedinți, inclusiv certificatele constatoare ale deceselor.

2.2 În cursul anului 2016 a existat un singur deces. Inițial, acest deces a fost prezentat sumar experților CRJ, explicându-se cauza decesului ca fiind stop cardio-respirator. La insistențele experților CRJ (am solicitat o discuție cu asistenta medicală care a fost efectiv prezentă la momentul incidentului) au reieșit următoarele:

2.3 Aproximativ la finalul lunii mai/începutul lunii aprilie 2016, în timpul mesei de prânz, asistenta medicală Plăniceanu (care supraveghea, alături de alți colegi ai dânzei, pacienții care serveau masa), ieșise afară să mai aducă pacienți la masă. În timpul acesta, pacientul RG (care mânca prânzul în sala de mese, alături de alți pacienți și supravegheați de infirmieri) s-a înecat cu o bucată mai mare (netăiată, nemestecată) de carne. Personalul prezent la momentul incidentului a încercat să îi acorde primul ajutor: l-au pus pe pacient în poziția de siguranță, l-au lovit în spate, au încercat să îi descleșteze gura și au încercat să îi extragă bucata de carne cu ajutorul cozii unei linguri de lemn. Pacientul cântărea peste 100 kg, așadar nu a putut fi manevrat de către personalul secției, iar manevra Heimlich nu a putut fi efectuată adecvat. Angajații secției au încercat să îi facă domnului RG masaj cardiac. Niciuna dintre manevrele efectuate nu a avut succes, acesta manifestând semne evidente de sufocare, pacientul încercând să tușească însă nereușind. În cele din urmă a sosit serviciul de urgență (anunțat de personalul unității; nu este limpede în cât timp a sosit echipajul Salvării). Toate manevrele au fost tardive. Pacientul a decedat. Echipajul Salvării a reușit să extragă (utilizând o sondă) bucata de carne. Aceasta a fost trimisă pentru expertizare, împreună cu trupul neînsuflețit al pacientului, la Institutul de Medicină Legală. A fost efectuată autopsia, s-a întocmit certificatul de deces (conform declarațiilor personalului, cauza decesului a fost asfixie mecanică și stop cardio-respirator), a existat o anchetă a poliției (care a preluat declarații). Personalul secției declară că înecul pacienților cu bol alimentar este una dintre problemele frecvente cu care se confruntă. Nu dispunem de informații suplimentare, nu este clar care a fost rezultatul anchetei. Conform declarațiilor asistentei medicale șefe, nu au existat sancțiuni administrative, disciplinare sau penale urmare a incidentului.

3. CONDIȚII DE VIAȚĂ

3.1 Secția este situată la marginea localității Gura Văii (județul Mehedinți, la aproximativ 15 km de centrul municipiului Drobeta Turnu Severin și la aproximativ 3 km distanță (pe un traseu relativ degradat) de drumul național ce traversează localitatea Gura Văii), la limita unei zone deluroase și împădurite. Locația este izolată, dezolantă și insalubră. Secția este organizată într-un bloc părăsit care a fost utilizat ca bloc de locuințe pentru militarii geniști în urmă cu multe decenii. Accesul final spre secția de psihiatrie se realizează prin traversarea unui pod metalic precar, îngust, lung de aproximativ 20 m, pod ce traversează o vale insalubră. Blocul din imediata vecinătate a secției (un bloc-pereche) este în ruină. În apropiere există alte blocuri/locuințe care compun o mică colonie mărginașă a localității Gura Văii (în trecut a fost colonie pentru muncitori). Clădirea în care este organizată secția de psihiatrie cronici Gura Văii se află la poalele unui deal împădurit. Clădirea este formată

din parter și două etaje, pod. Încălzirea este asigurată de o centrală pe motorină / păcură. Apa caldă este asigurată de boilere electrice.

Salonul 1: 5 paturi chiuvetă nefuncțională; Salonul 2: 5 paturi, chiuvetă nefuncțională; club aproximativ 13 locuri; salonul 3: 5 paturi, (femei); salonul 4: 5 paturi; salonul 5: 5 paturi; salonul 6: 5 paturi; salonul 7: 6 paturi; salonul 8: 5 paturi (2 pacienți); salonul 9; 6 paturi; salonul 10: 6 paturi. Există și un salon cu 2 paturi. Total saloane: 11. Total paturi: 53. Unele paturi din saloane sunt într-o stare avansată de degradare și nu sunt utilizate. Nu au fost scoase din saloane. Altele: cabinet medical, vestiare personal auxiliar, cabinet asistenți medicali, sală tratament, oficiu, sală de mese.

3.2 Condițiile de viață sunt primitive și degradante. Saloanele sunt pavate cu ciment (etajul II) sau cu ciment acoperit cu linoleum (etjul

I; linoleumul este învechit, degradat), sunt dotate cu paturi metalice, dispun de ferestre (multe dintre ele degradate, toate sunt prevăzute cu gratii metalice), unele saloane au chiuvete (nu am întâlnit nici o chiuvetă funcțională, acestea sunt degradate, sparte, fără robinete, dezafectate). Unele saloane sunt prevăzute cu noptiere metalice, degradate, insalubre. Paturile sunt vechi degradate ruginite și murdare. Starea de degradare a saloanelor situate la etajul doi este mai avansată decât cea a saloanelor de la etajul. **Nu există nici o altă dotare în saloane (scaune, mese, dulapuri).**

- 3.3 **Pacienții nu au posibilitatea sa își țină în saloane obiecte personale.**
- 3.4 **Toate spațiile în care locuiesc sau își petrec timpul liber pacienții sunt sterile, nepersonalizate, fără elemente estetice, nu există afișe, fotografii, atmosfera este cazonă, austeră.**
- 3.5 La etajul II sunt internați, în general, pacienții cu patologie severă (în mod special persoanele diagnosticate cu diferite grade de retard intelectual, cu incontinență).
- 3.6 **Pacienții nu dispun de haine personale, majoritatea poartă aceleași haine timp de o săptămână, nu folosesc pijamele (dorm în aceleași haine pe care le poartă peste zi, timp de 1 săptămână).**
- 3.7 **Fiecare etaj dispune de un grup sanitar dotat astfel: 3 posturi w.c. turcești, degradate, ruginite, 3 locuri de spălare. Nu există nici o separare între locurile de spălare, acestea sunt demarcate de câte o bordură de aproximativ 30 cm înălțime. Țevile, gresia, robinetii sunt degradate, ruginite, avariate. La unul dintre grupurile sanitare atâră un furtun, fără pară de duș. Nu există chiuvetă funcțională.**
- 3.8 **Pacienții fac baie o dată pe săptămână, moment la care li se schimbă și hainele. Există situații în care anumiți pacienți au nevoie de baie zilnică având în vedere problemele fiziologice/medicale (incontinență de exemplu).**

- 3.9 Pacienții observați la ora mesei de prânz (la data vizitei de monitorizare prânzul era servit la aproximativ ora 16) dispun de un bol și o farfurie (ambele sunt din inox, învechite, îndoite) - și au la dispoziție 1 lingură. Fiecare pacient primește o porție de jumătate de pâine. La unii dintre pacienți, pâinea este pusă în farfurie, peste zeama din farfurie, astfel că, la momentul la care pacienții se așează la masă și încep să mănânce, pâinea este îmbibată și umezită. Am observat pacienți care au extras bucata de pâine și au așezat-o pe masă. Mesele și scaunele sunt învechite, ruginite, unele sunt rupte. Mesele sunt acoperite cu mușama. Locurile în sala de mese sunt insuficiente (aproximativ 20 de locuri).
- 3.10 Am întâlnit 3 situații în care pacienții stăteau câte 2 în același pat. Personalul justifică această stare de fapt prin opțiunea pacienților.
- 3.11 Apa caldă este asigurată cu boilere electrice, iar căldura cu o centrală pe motorină/păcură.
- 3.12 **Pe perimetrul secției de psihiatrie cronici Gura Văii nu există semnal de telefonie mobilă.**
- 3.13 **Nu există posibilitatea ca intimitatea, demnitatea, viața privată a pacienților să fie respectată.**

4. PUNEREA SUB INTERDICȚIE. TUTELA

- 4.1 Potrivit asistentei medicale, cel puțin cei 25 de pacienți cu retard mental sever necesită punere sub interdicție și numirea unui reprezentant. Aceștia provin din Centrul de Plasament pentru copii cu dizabilități Severin, iar la împlinirea vârstei de 18 ani au fost instituționalizați la Secția cronici a Spitalului de Psihiatrie. Toți au diagnostic de retard mental sever, nu au familie și nici reprezentant legal. Deși nu au discernământul necesar să se îngrijească de propriile interese, niciunul nu are numit tutore.

- 4.2 **Aproape toate fișele de consimțământ informat cu privire la internare sunt semnate, inclusiv de către acești pacienți (au fost puși să semneze, să facă o “mâzgălitură pe foaie”), chiar dacă ei nu au înțeles ce au semnat efectiv**, pentru spital a fost suficient să existe o semnătură pe aceste documente ca să considere că este în regulă și că pacienții și-au dat acordul cu privire la internare. Toate deciziile privind pacienții sunt luate de către personalul medical, fără a exista posibilitatea de contestare sau verificare a lor.

5. DIAGNOSTIC, TRATAMENTE, SERVICII

- 5.1 Secția de psihiatrie cronici Gura Văii a Spitalului Județean de Urgență Drobeta Turnu Severin adresează problemele specifice patologiei psihiatrice cronice. În secția de psihiatrie cronici Gura Văii sunt internați, **pe perioadă nedeterminată**, 50 de pacienți. Conform declarațiilor personalului secției, aproximativ 30 dintre pacienții internați sunt diagnosticați cu diferite forme/grade de retard intelectual/debilitate mentală. Alte patologii întâlnite: diferite forme de psihoze, demențe.
- 5.2 **Există 2 pacienți cu deficiențe de vedere.** Pentru aceștia nu există personal de specialitate sau accesibilizare specifică.
- 5.3 Secția dispune de 1 medic specialist psihiatru și 1 medic primar medicină de familie. **Secția nu are angajat asistent social, psiholog, eroterapeut sau terapeut ocupațional.**
- 5.4 În situații de urgență, este apelat serviciul de urgență 112. De asemenea, în fiecare zi de miercuri, o mașină din partea spitalului Județean de Urgență Drobeta Turnu Severin este alocată pentru a deplasa pacienți cu diferite probleme la diferite consultații medicale în orașul Drobeta Turnu Severin.
- 5.5 **Singura intervenție furnizată este intervenția psihiatrică medicamentoasă.** Secția nu dispune de încăperi, personal sau dotări pentru furnizarea de programe și intervenții

alternative/complementare intervenției psihiatrice medicamentoase sau activități de petrecere a timpului liber.

5.6 **Perioada de internare a pacienților: nedeterminată.**

5.7 **Pacienții nu desfășoară nici o activitate.** Am vizitat două încăperi denumite cluburi. Una dintre încăperi, întunecoasă, cu aproximativ 15 scaune (cele mai multe așezate una peste alta, nefolosite), avea instalat pe unul dintre pereți, la înălțime (pentru a nu permite accesul pacienților), într-o cutie de lemn, un televizor. Acesta era pornit la data vizitei și aproximativ 3 pacienți urmăreau programul. **Acest televizor reprezintă singura posibilitate de petrecere a timpului pe care o au pacienții secției psihiatrie cronici Gura Văii la dispoziție.** În urmă cu mai bine de 10 ani au existat și activități de terapie ocupațională. **Al doilea club este o sală goală în care sunt dispuse, de-a lungul pereților, o bancă de lemn (o bancă de exterior) și un ansamblu unitar de câteva scaune (specifice metroului sau stațiilor de așteptare). Nu există nici o altă dotare.**

5.8 Personalul secției a declarat că ar exista posibilitatea ca, uneori, să „pună muzică în club”, însă **medicul psihiatru interzice acest lucru pe perioada programului dânsului (08:00 – 15:00) deoarece sunetele și zgomotele îl deranjează iar dânsul are de realizat muncă de birou, trebuie să completeze foi de observații iar gălăgia nu îi permite să se concentreze.**

6. PERSONALUL SECȚIEI

6.1 Personalul secției: 13 asistenți medicali, 1 asistent medical șef, 15 infirmieri, 1 medic psihiatru, 1 medic medicină de familie, 1 asistent social (care deservește și secția psihiatrie acuți a Spitalului Județean de Urgență Drobeta Turnu Severin). Turele sunt organizate 12/24 și 12/48 astfel: 4 infirmieri în tura de zi și 2 infirmieri în tura de noapte 3, 4 asistenți medicali în tura de zi, 2 asistenți medicali în tura de noapte. Medicii au program de la 08:00 – 15:00.

7. ALTE ASPECTE

7.1 Pacienții nu au posibilitatea să părăsească unitatea. Medicul psihiatru al secției declară că nu există motive pentru care pacienții să părăsească secția și nici nu este necesară declanșarea procedurii internării nevoluntare.

7.2 La prima vizită, medicul psihiatru al secției a participat la discuția cu experții CRJ aproximativ 15 minute. După ce am prezentat situația și contextul vizitei, acesta a insistat asupra faptului că nu are nimic de declarat și ne-a sugerat să luăm legătura cu purtătorul de cuvânt al Spitalului Județean de Urgență Drobeta Turnu Severin. După ce am inițiat vizita de monitorizare, la ora 15:00, medicul psihiatru (finalizând programul de lucru), a părăsit secția.

7.3 Personalul secției a declarat că, în trecut, a existat un conflict între medic și angajați.

7.4 La data primei vizite de monitorizare personalul secției nu a putut să ne furnizeze informații cu privire la veniturile (pensii, etc) pacienților. Acestea nu ajung la secție și nici nu este clar cine ridică și cine gestionează aceste venituri. Asistenta medicală presupune că

pensiile pacienților sunt încasate de familiile acestora. Însă, potrivit acesteia, nici nu ar exista posibilitatea ca pensiile să fie aduse la spital, dat fiind faptul că nu ar avea cine să le gestioneze, astfel că nu a fost inițiat niciun demers în vederea rezolvării situației. Am solicitat să vedem dosarele a cel puțin 2 pacienți care aveau pensie pentru a vedea dacă s-a făcut vreun demers, însă asistenta socială (care deservește ambele secții de psihiatrie, dar și Spitalul Județean) nu se afla la momentul vizitei în secție, iar dosarele, după cum ne-a informat asistenta medicală, nu se află în cabinet, ci asistenta socială le ține închise într-un alt loc.

8. CONCLUZII

- 8.1 Apreciem că secția de psihiatrie cronici Gura Văii este un depozit de ființe umane cu condiții de viață inumane și degradante.
- 8.2 Apreciem că drepturile la sănătate, viață privată, condiții decente de viață, libertate sunt încălcate. Apreciem că pacienții internați la secția de psihiatrie cronici Gura Văii sunt supuși unor condiții și tratamente degradante și inumane.
- 8.3 **Lipsa de conștientizare și îngrijorare a personalului cu privire la această stare de fapt este un indicator ce sugerează o înrădăcinare, în mentalul colectiv, a convingerii că persoanele cu dizabilități mentale sau intelectuale sunt rebuturi umane și sociale, o povară inutilă pentru societate, ființe care nu merită investiție de resurse, nu merită atenția, respectul, iubirea sau prețuirea societății.**
- 8.4 Suspectăm abuzul de medicație psihotropă.
- 8.5 Considerăm ca potențialul rezidual al persoanelor internate în secția de psihiatrie cronici Gura Văii este neutilizat, lăsat să se dizolve progresiv, urmare a unui proces de abrutizare datorat atât condițiilor de viață degradante, cât și abuzului de substanțe psihotrope, a lipsei de valorizare sau respectare ca ființe umane, a absenței contactului cu comunitate, a lipsei de posibilități de a petrece timpul liber, a lipsei complete de activități de recuperare, reabilitare, terapie ocupațională, suport psihologic.
- 8.6 Atragem atenția asupra riscului sever de deprofesionalizare, abrutizare și dezumanizare și a personalului care lucrează în atare condiții.
- 8.7 Locația izolată, accesul relativ dificil, lipsa de semnal de telefonie mobilă, interdicția de a părăsi secția reprezintă factori ce decuplează sever pacienții de societate și comunitate, aceștia neavând posibilitatea efectivă de a trăi conectați la realitatea socială, neputând accesa (însoțiți sau neînsoțiți, în scop recreativ sau educativ) comunitatea.